

The Challenges of Implementing a National Scholarly Publication System in Iran

1. Afrooz Hamrahi
2. Roya Pournaghi
3. Dariush Matlabi

- **Article Type:** Review Paper
- **Vol. 33 | No. 3 | Serial 91 | Oct. 2023**
- **Received:** 2024.07.14
- **Revised:** 2024.08.18
- **Accepted:** 2024.10.14
- **Published Online:** 2024.11.04
- **Pages:** 19-34
- **P-ISSN:** 1027-2690
- **E-ISSN:** 2783-4514

Keywords

Scholarly Publications System, Scholarly Publications Ecosystem, Pathology, Scientific Publishing, Academic Publishing, Iran.

1. PhD in Knowledge and Information Science; Research Institution for Information Science and Technology (IranDoc), Tehran, Iran (Corresponding Author)
Hamrahi@students.irandoc.ac.ir
ORCID: 0000-0001-6838-1557
2. PhD in Knowledge and Information Science; Assistant Professor; Research Institution for Information Science and Technology (IranDoc), Tehran, Iran
pournaghi@irandoc.ac.ir
ORCID: 0000-0003-0645-4866
3. PhD in Knowledge and Information Science; Associate Professor of Human Science Faculty, Islamic Azad University, Yadegar Imam Khomeini (RAH) Branch, Shahr-e-Rey, Tehran, Iran
dariushmatlabi@iausr.ac.ir
ORCID: 0000-0002-2503-6558

Cite This Paper: Hamrahi, A., Pournaghi, R., Matlabi, D. (2023). The Challenges of Implementing a National Scholarly Publication System in Iran. *Rahyaft*, 33 (3), 19-34. (Persian).

DOI: 10.22034/RAHYAFT.2024.11638.1498

Publisher: National Research Institute for Science Policy (N.R.I.S.P)

Abstract

Although new communication and information technologies are rapidly spreading worldwide, publishing remains a major component of national power at the global level because science is seen as one of its key components. This power enables it to play a more important role in developing the world community and exert greater influence on other countries. Science presents a universal challenge, with its advancements applicable worldwide and considered a fundamental component of human civilization. However, despite the unique cultural, social, and economic circumstances of various regions, there are differences with other places despite the similarities. In order to achieve a stronger position in international scientific communities, it is necessary to strengthen the country's science publishing ecosystem by tackling pathology and removing barriers. This will improve the quality of life, inform decisions and enhance science's output. This will improve the quality of life, inform decisions and enhance science's output. In addition to promoting the development of Scientific Communication, ensuring that all research findings are accessible in one place and reducing costs, compliance with ethical principles will be further promoted. In this research, we have explored the complex challenges facing the Iranian scientific publishing ecosystem to identify the obstacles that are preventing the effective implementation of a robust scholarly publication system.

This research employed a qualitative methodology, utilizing content analysis to delve into the experiences and perspectives of Iranian scientific publishing experts. The primary data collection tool was a semi-

structured interview, designed to elicit rich and nuanced insights from participants. A purposive sample of 19 specialists, actively engaged in scientific or executive roles within scientific centers, was selected for the study. These individuals, representing the research community, provided valuable perspectives on the intricacies of scientific publishing within Iran. To facilitate data analysis, the researchers utilized MaxQDA software. Within this platform, answers to each interview question were meticulously coded as open codes, allowing for the identification of patterns, themes, and recurring ideas across participant responses. This systematic approach enabled the researchers to extract meaningful insights from the qualitative data, providing a comprehensive understanding of Iranian scientific publishing experts' experiences and contributing valuable knowledge to the field.

the obstacles to the scientific publishing ecosystem were examined in 4 dimensions, which include the disadvantages of the lack of an integrated system in the direction of scientific publishing, possible issues in the implementation of the scientific publishing system in Iran, Lack of determination of responsibility and management in the scientific publishing system. The lack of identification of the core players in the planning and decision-making of scientific publishing.

The problems of the scientific publishing ecosystem of Iran are generally divided into current problems and future problems of scientific publishing. The findings of this research in the field of current problems include the lack of integration of science publishing systems, foresight and forecasting for future crises, and defined institutions for the management of scientific publishing. Also, in the section on future problems includes the non-comprehensive laws or outdated regulations and the lack of laws that are suitable for an integrated system of scientific publication, the exclusive rules given to some organizations according to the statutes or regulations, the lack of concern and priority of the future of scientific publication for policymakers and the scientific community, independence and reluctance of scientific centers to participate in the integrated system of scholarly publications. Therefore, according to the identified obstacles in the scientific publishing ecosystem of this country, it is

necessary to remove or reduce the obstacles before launching the scholarly publication system through education, awareness, and clarification.

Differences of opinion between experts on the management and decision-making process for planning, organizing and foresight of the scholarly publication ecosystem indicate that a strategic plan for this ecosystem for the participation of different stakeholders like political and governmental institutions is required. This participation and collaboration can contribute to reducing conflict of interest, increasing responsibility and creating fair conditions for beneficiaries in the preparation of a country's policy on the scholarly publication ecosystems. It is therefore possible, through joint and concerted efforts and cooperation, to set up a national System of Scholarly Publishing that will be responsible for the management and development of an ecosystem of Scientific Publications.

موانع پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی در ایران

۱. افروز همراهی

۲. رویا پورنقی

۳. داریوش مطلبی

• نوع مقاله: ترویجی

• دوره ۳۳ | شماره ۳ | پیاپی ۹۱ | مهر ۱۴۰۲

• تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۲۴

• تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۵/۲۸

• تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۲۳

• تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۸/۱۴

• صفحات: ۱۹-۳۴

• شابای چاپی: ۱۰۲۷-۲۶۹۰

• شابای الکترونیکی: ۲۷۸۳-۴۵۱۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین مشکلات زیست‌بوم نشر علمی ایران برای پیاده‌سازی نظام نشر علمی در کشور است تا برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری جامع، کنترل یکپارچه، ارتباطات گسترده در بستر زیرساخت‌های متفاوت و نظایر آن فراهم شود تا بازیگران این زیست‌بوم بتوانند به منابع اطلاعاتی گسترده و متخصصان مختلف دسترسی یابند.

در این پژوهش از روش کیفی و تحلیل محتوا استفاده شده است. ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است. جامعه پژوهش شامل خبرگان نشر علمی کشور است که نمونه آن شامل ۱۹ نفر از متخصصانی است که در مراکز علمی مشغول به فعالیت علمی یا اجرایی‌اند. برای استخراج داده‌های متن مصاحبه‌ها به تفکیک پرسش‌ها در نرم‌افزار MaxQDA بارگذاری شد و پاسخ هر یک از پرسش‌ها، در قالب کدهای باز در نرم افزار تعریف شد. موانع پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی در چهار بعد اصلی شناسایی شد. این چهار بعد شامل نبود چارچوب یکپارچه، مشکلات احتمالی پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی، مسئولیت پیاده‌سازی نظام نشر علمی کشور و طریقه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان در نظام نشر علمی کشور را دربرمی‌گیرد. مسائل زیست‌بوم نشر علمی کشور به طور کلی به مشکلات فعلی و مشکلات آتی نظام نشر علمی تقسیم می‌شود. یافته‌های این پژوهش مسائلی مانند یکپارچه نبودن سامانه‌های نشر علم، نبود آینده‌نگری و پیش‌بینی برای بحران‌های آتی، جامع نبودن یا کهنه بودن قوانین و مقررات نشر علمی و نبود قوانینی متناسب با بستر جدید، قوانین انحصاری، استقلال‌طلبی و تملک‌خواهی پوشش می‌دهد.

با توجه به موانعی که در زیست‌بوم نشر علمی کشور شناسایی شده، لازم است موانع قبل از راه‌اندازی نظام نشر علمی از طریق آموزش، آگاهی‌رسانی و شفاف‌سازی، و مطالعات بیشتر برطرف شود تا نظام نشر علمی کشور بتواند به کارایی و بازدهی مناسب دست یابد.

کلیدواژه‌ها

نظام نشر علمی، زیست‌بوم نشر علمی، آسیب‌شناسی، نشر علمی، نشر دانشگاهی، ایران.

۱. دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، تهران، ایران (پدیدآور رابط)

Hamrahi@students.irandoc.ac.ir

ORCID: 0000-0001-6838-1557

۲. دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی، استادیار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، تهران، ایران

pournaghi@irandoc.ac.ir

ORCID: 0000-0003-0645-4866

۳. دانشیار دانشکده علوم انسانی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

dariushmatlabi@iausr.ac.ir

ORCID: 0000-0002-2503-6558

استناد به این مقاله: همراهی، ا.، پورنقی، ر. و مطلبی، د. (۱۴۰۲). موانع پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی در ایران. *راهیافت*، ۳۳ (۳)، صص. ۱۹-۳۴.

DOI: 10.22034/RAHYAFT.2024.11638.1498

ناشر: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

مقدمه

یکپارچه‌سازی‌ها در این حقیقت نهفته است که مدیران و برنامه‌ریزان بتوانند از طریق دسترسی یکپارچه، شاخصی برای مقایسه و ارزیابی فراهم کنند و میزان بودجه اختصاصی به انتشارات علمی را توجیه کنند.

اگر یک کشور از توان دانشی بالایی برخوردار باشد، اما نتواند بروندهای علمی و دانشی خود را به طور مؤثر منتشر کند، به طور حتم در چرخه تعاملات علمی عقب خواهد ماند (Nasiripour, 2008). این واقعیت باعث شده است که فرهنگ چاپ و نشر همواره مورد توجه سیاستمداران قرار گیرد، زیرا این فرهنگ می‌تواند همچون ابزاری برای اعمال سیاست‌های لازم و مطلوب در جامعه استفاده شود (Mirzaei, 2021).

هدف از تأسیس مراکز و انتشارات علمی، حل مسائل پیرامون و تسهیل زندگی برای نسل‌های حاضر و آینده است (Ben-David & Zloczower, 1962; Paleari et al., 2015). برای کشوری که به بهبود کیفیت زندگی در جامعه‌اش می‌اندیشد، تلاش برای افزایش ظرفیت و تدوین برنامه‌های راهبردی برای تولید تحقیقات، امری طبیعی و ضروری است (Bemelmans, 1979; Kurpiela & Teuteberg, 2022). این امر تنها با تدوین استراتژی‌های نوآورانه‌ای که در درازمدت امکان پاسخگویی به نیازهای ذی‌نفعان را فراهم کند، میسر خواهد بود (Phan, 2018).

افراد و نهادها به‌عنوان عناصر اصلی جامعه و عوامل اصلی نظام نشر علمی (Puehringer et al., 2021) با تولید و انتقال دانش در زمینه حل مشکلات زیست‌محیطی و تحقق اهداف اجتماعی نقش مؤثری ایفا می‌کنند (Bierbaum et al., 2018). اما موانع و محدودیت‌های متعددی چون مسائل مالی (Sultan Mohammadi, 2014; Azadi, 2016; Ahmadabadi & Nourmohammadi, 2016; Jalalizadeh, Gasparyan) مسائل اخلاقی (Besir Demir, 2016; Singhal & Kalra, 2021) مشکلات ارتباطات علمی (Sompel et al., 2004; Zerehsaz, 2011) مسائل ارزیابی (Altbach & De Wit, 2018; Wouters & Costas, 2012) مشکلات فناوری (Salager-Meyer, 2008) مشکلات زیرساختی (Hine, 2006; Tracz & Lawrence, 2016) مشکلات دسترسی (Abdekhoda et al., 2015) و مسائل زبانی (Flowerdew, 1999) بر انگیزه، خلاقیت و بهره‌وری آنها تأثیر می‌گذارد و مانع پیشرفت پژوهش و انتشار یافته‌های علمی در جوامع علمی می‌شود. زمانی که جوامع علمی ضعیف‌تر قلمداد می‌شوند، سایر پژوهشگران و نهادهای علمی نیز تمایل کمتری برای همکاری علمی با آنها خواهند داشت (Gazni et al., 2012). با آنکه علم و اندیشه مقوله‌ای جهانی است و دستاوردهای آن در هر نقطه از جهان قابل بهره‌برداری است (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014).

با وجود توسعه گسترده فناوری‌های جدید ارتباطی و اطلاعاتی در سطح جهانی، نشر علمی همچنان جایگاه و اهمیت ویژه‌ای دارد (Karami & Ojaghi, 2015). یکی از ویژگی‌های بارز عصر حاضر، تأکید بر علم و دانش به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی قدرت کشورهاست. این قدرت علمی به کشورها این امکان را می‌دهد که نقش مؤثرتری در تحولات جهانی ایفا کنند و بر سایر کشورها تأثیرگذار باشند (Sharafi, 2021). به‌راستی، نبض فرهنگ هر جامعه در چاپ و نشر آن می‌تپد و به همین دلیل، سطح و میزان بروندهای چاپی در یک جامعه شاخصی از توسعه‌یافتگی، نوآوری و پویایی فرهنگی آن جامعه محسوب می‌شود (Mirzaei, 2021).

نبود چارچوب و نظام یکپارچه به‌تنهایی می‌تواند بخش مهمی از مشکلات زیست‌بوم نشر علمی در کشور را دامن بزند، زیرا امکانی برای سنجش کیفیت بروندهای علمی بر اساس معیارهای مختلف علم‌سنجی فراهم نیست. در نتیجه فرصت سرمایه‌گذاری، برآورد بودجه و محاسبه هزینه-سودمندی برای مراکز سیاست‌گذاری میسر نیست. با همین رویکرد، طی دو دهه گذشته در بسیاری از کشورها شکل‌گیری نظام یکپارچه انتشارات علمی در سطوح کلان و توسعه سیاست‌های دسترسی به انتشارات علمی به یک ضرورت تبدیل شده است. لهستان از جمله کشورهای پیشرویی است که در سال ۱۹۹۹ فهرستی ملی از بروندهای علمی خود را منتشر کرد (Kulczycki & Rozkosz, 2017). نروژ نیز در سال ۲۰۰۵ فهرستی از تمامی محمل‌های اطلاعاتی اعم از کتب، مجلات، مقالات و امثال آن را بر اساس شاخص‌های علم‌سنجی منتشر کرد (Sivertsen, 2016). به پیروی از سیاست نروژ، دانمارک در سال ۲۰۰۹ و فنلاند طی سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ به یکپارچه‌سازی منابع علمی خود در سطح ملی پرداختند (Sivertsen, 2016; Pölonen, 2018). بلژیک نیز پایگاهی را برای بروندهای علمی، ناشران و داوران حوزه علوم اجتماعی در نظر گرفت و سیاهه‌ای با عنوان VABB-SHW منتشر کرد که بیشتر منابع این سیاهه در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس نمایه شده است. این سیاهه در توجیه میزان بودجه درخواستی حوزه علوم اجتماعی به کار می‌رود (Verleysen et al., 2014). دفتر ارزیابی فرانسه در سال ۲۰۰۸، آژانس ارزیابی و ارزیابی سازمان‌های برتر (AERES) را راهاندازی کرد. این آژانس بروندهای حوزه علوم انسانی و اجتماعی اروپا و پژوهشگران را پوشش می‌دهد. شورای تحقیقات استرالیا (ARC) نیز در سال ۲۰۱۰ چارچوب ارزیابی ملی تحقیقات استرالیا^۱ و نمایه ERIH PLUS را برای دستیابی به بروندهای علمی این کشور طراحی کرد (Haddawy et al., 2016). ویژگی غالب این

1. Australia's National Research Evaluation Framework

تحقق نظام ملی نشر علمی وجود دارد که بر بحران‌های کنونی و آینده این حوزه تأثیر گذار است. این موانع شامل مشکلات مالی، زیرساختی، اخلاقی، و فناوری هستند که به طور مستقیم بر انگیزه و خلاقیت پژوهشگران تأثیر می‌گذارند و مانع از انتشار مؤثر یافته‌های علمی می‌شوند. در این راستا، ضعف در نظام نشر علمی می‌تواند به کاهش همکاری‌های بین‌المللی و عدم اعتماد به نتایج پژوهش‌های ایرانی منجر شود، که این خود به تضعیف جایگاه علمی کشور در سطح جهانی خواهد انجامید.

شناسایی و تحلیل دقیق این موانع، مستلزم درک عمیق و چندوجهی از عواملی است که این زیست‌بوم را شکل می‌دهند و بر انتشار برودادهای علمی تأثیر متقابل دارند. آسیب‌شناسی این حوزه می‌تواند گلوگاه‌ها و خلأهای موجود در انتشارات علمی را نمایان کند و در تدوین استراتژی‌های آینده کشور، به ویژه در راستای رسیدگی به چالش‌های پژوهشگران ایرانی، مورد توجه قرار گیرد.

انجام این تحقیق می‌تواند به ذی‌نفعان کمک کند تا استراتژی‌های هدفمندی را برای بهبود کارایی و تأثیر زیست‌بوم نشر علمی کشور طراحی کنند. همچنین، روشن شدن مشکلات موجود می‌تواند به تکامل نظام ملی انتشارات علمی و شکل‌دهی به چشم‌اندازی پویا و پایدار در ایران کمک کند.

از این‌رو، پژوهش حاضر در پی پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱. نبود یک چارچوب یکپارچه نشر علمی چه پیامدهایی برای زیست‌بوم نشر علمی کشور خواهد داشت؟
۲. در صورت پیاده‌سازی این نظام، چه مسائلی ممکن است مانع پیشبرد اهداف نظام نشر علمی در کشور شود؟
۳. مسئولیت پیاده‌سازی نظام یکپارچه نشر علمی کشور از نظر خبرگان بر عهده کدام یک از مراکز نشر علمی است؟
۴. مسئولیت سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های کلان نظام نشر علمی کشور از نظر خبرگان بر عهده کدام یک از ذی‌نفعان نشر علمی است؟

با پاسخ به این پرسش‌ها، این تحقیق می‌تواند به شناسایی راهکارهای مؤثر برای بهبود نظام نشر علمی در ایران کمک کند و زمینه‌ساز ارتقای کیفیت برودادهای علمی و افزایش تعاملات بین‌المللی در این حوزه باشد.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های مختلفی در راستای عوامل آسیب‌زا به زیست‌بوم نشر علمی در ایران و جهان انجام شده است هر کدام از این مطالعات به ابعاد مختلفی از عوامل آسیب‌زا به زیست‌بوم نشر علمی پرداخته‌اند. با آنکه منابع گسترده‌ای در جهان در این زمینه پژوهش کرده‌اند، ولی بسیاری از آنها متمرکز نبوده است و بر برخی ابعاد تمرکز داشته‌اند؛

بافت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی هر منطقه، تفاوت‌هایی با سایر نقاط دارد. برودادهای علمی نامتناسب و توزیع نابرابر آنها در میان مراکز و مناطق مختلف جهان یک پدیده مشهود است (Schneider & Maleka, 2018). در سال‌های اخیر مسائل حوزه نشر علمی نه تنها در ایران، بلکه در کشورها و مناطق مختلف جهان نیز مورد توجه قرار گرفته است. مطالعات نشان می‌دهد در کشورهای غیرانگلیسی زبان، کمبود بودجه، زیرساخت فنی و زبان انگلیسی از جمله مشکلات اساسی در راستای نظام نشر علمی است (Kassouf & Ronconi, 2022; Smirnova et al., 2021). در کشورهای عرب زبان مشکلاتی مانند کیفیت پایین پژوهش‌ها، روابط و همکاری ضعیف بین پژوهشگران در سطوح محلی و بین‌المللی، مهارت‌های ناکافی در نگارش و پیمایش آثار، ضعف بودن فرهنگ پژوهش و سیستم داوری سبب کاهش کارایی نظام نشر علمی شده است (Elgamri et al., 2023). برودادهای علمی در کشورهای در حال توسعه نسبت به کشورهای توسعه‌یافته به نسبت کمتری در محمل‌های برتر علمی (مجلات و کنفرانس‌ها) منتشر می‌شود و به همین دلیل استناد کمتری نیز دریافت می‌کند. مثلاً سه چهارم مقالات منتشرشده در مجلات برتر به کشورهای توسعه‌یافته اختصاص دارد (Amarante et al., 2021). در عرصه بین‌المللی کشورهایی که درآمد پایین‌تری دارند نابرابری جنسیتی نیز از جمله عواملی است که بر حوزه نشر علمی تأثیر منفی می‌گذارد (Khoja et al., 2019). امروزه انتشار مقالات در مجلات غارتگر از جمله مشکلاتی است که در تمامی کشورها به چرخه انتشارات علمی سالم خدشه وارد می‌کند (Babb, 2021) و به کاهش اعتبار پژوهشگران و شکل‌گیری برودادهای علمی بی‌کیفیت دامن می‌زند (Erfanmanesh & Pourhossein, 2017). علم و اندیشه‌ای که از ساختارهای خودی استخراج شود، در حل مسائل داخلی بسیار کارآمدتر خواهد بود و در هدایت جامعه به سمت اهداف مطلوب مؤثرتر واقع می‌شود (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014).

با توجه به اهمیت جایگاه انتشارات علمی در رتبه‌بندی‌های جهان (Marginson, 2014; Li, 2021; Buckner, 2022)، آسیب‌شناسی و مانع‌زدایی از زیست‌بوم نشر علمی کشور می‌تواند راه را برای تصاحب جایگاه بهتر در مجامع علمی بین‌المللی، فراهم آوردن زندگی بهتر، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر اطلاعات علمی، ارتقای کیفیت برودادهای علمی، رعایت اصول اخلاقی، توسعه ارتباطات علمی، دسترسی یکپارچه به تمامی برودادهای علمی و کاهش هزینه‌ها هموار کند (Hamrahi et al., 2023).

بیان مسئله

در زیست‌بوم نشر علمی ایران، موانع متعددی برای پیاده‌سازی و

ضعف خردورزی و تبادل اطلاعات در بین اقشار فرهیخته (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014)، کم‌رنگ بودن تعامل و مشارکت فعال در بین نهادهای علمی (Institutional Pathology of Science and Technology Commercialization System (in Iran, 2022; Boaz et al., 2018; Nane et al., 2022 Abu-Zidan & Rizk, 2005) از عوامل آسیب‌زا به کارایی نشر علمی است.

از نظر سیاست‌گذاری: نبود ارتباط متقابل بین سیاست‌گذاران و پژوهشگران در تصمیم‌گیری‌های کلان، نبود آینده‌نگری و توجه‌نکردن به چالش‌های آتی در حوزه نشر علمی (Sawari & Bahmani, 2010)، مسئله نبودن نشر علمی و به عبارت دیگر، در حاشیه بودن پژوهش (Taqizadeh Kerman, et al., 2015)، بی‌توجهی به اثر بلندمدت پژوهش و اهمیت رقابت بین تولیدکنندگان در نشر علمی (Sawari & Bahmani, 2010)، ضعف انگیزه‌سازی از سوی مراکز عالی انتشارات علمی (Karami & Ojaghi, 2015)، اهمیت ندادن به پژوهشگران و نخبگان (Sawari & Bahmani, 2010)، تأثیر تحریم‌ها بر همکاری‌های علمی و فناوری بین‌المللی و فراهم نبودن زمینه‌های سیاسی برای همکاری‌های علمی بین‌المللی (Mohseni, 2017) از جمله موانعی است که در رشد و توسعه این زیست‌بوم خلل ایجاد می‌کند.

از نظر مدیریتی: اقدامات جزیره‌ای و غیریکپارچه و عملاً غیر کاربردی نهادها و به بیان دیگر، تداخل وظایف و پژوهش‌های موازی (Nasiripour, 2008; Sawari & Bahmani, 2010; Institutional Pathology of Science and Technology Commercialization System in Iran, 2022) کاهش استقلال عمل پژوهشگران (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014)، کمبود مراکز بستریابی و شناسایی موضوعات مورد نیاز جامعه (Karami & Ojaghi, 2015)، نبود یا کمبود نهادهای شبکه‌سازی، مانند اتحادیه‌ها و اصناف (Ghazinouri et al., 2018)، ضعف همکاری بین نهادهای دولتی و خصوصی (Islamic Parliament Research Center of The Islamic Republic of Iran, 2022) از عوامل بازدارنده در زیست‌بوم نشر علمی به حساب می‌آید.

از نظر زیرساختی: کمبود امکانات و منابع لازم در راستای نشر علمی (Sawari & Bahmani, 2010) ضعف ساختاری (Taqizadeh Kerman, et al., 2015) کمبود تولید لوازم و ملزومات چاپ و نشر در داخل کشور (Karami & Ojaghi, 2015) از عوامل آسیب‌زا در زیست‌بوم نشر علمی است.

از نظر اجتماعی و فرهنگی: نهادینه نشدن فرهنگ پژوهش (Sawari

برای درک بهتر این ابعاد و ارائه پیشینه پژوهش مرتبط با موضوع پژوهش، در این بخش بیشترین ابعاد مطرح‌شده در پژوهش‌های مختلف همراه منبع و پیشینه مرتبط با آن در قالب دسته‌بندی ارائه شده است، تا خوانندگان مقاله علاوه بر آشنایی با پیشینه پژوهش درک بهتری از ابعاد و مصداق‌های هر بعد به دست‌آورند. اغلب این مطالعات در ابعاد اخلاقی، روان‌شناسی، مالی و اقتصادی، ارتباطات علمی، سیاست‌گذاری، مدیریتی، زیرساختی، فرهنگی، اجتماعی، ارزیابی، آموزش، کنترل، زبان، دسترسی، فناوری و قانونی صورت گرفته‌اند. در ادامه به مصداق‌هایی از موانع در هر یک از ابعاد با پیشینه آنها اشاره خواهد شد.

از لحاظ اخلاقی: نبود استانداردهای مدون و نگرانی‌های خاص اخلاقی (Abu-Zidan & Rizk, 2005; Yoon et al., 2021)، نبود احساس مسئولیت در قبال استفاده از نتایج تحقیقات دیگران (Sawari & Bahmani, 2010) یا حفظ حقوق مالکیت معنوی آثار (Mohseni, 2017; Wright, 2021) از عوامل آسیب‌زا در زیست‌بوم نشر علمی است.

از لحاظ روان‌شناسی: ضعف انگیزشی برای فعالیت‌های علمی و پژوهشی (Taqizadeh Kerman, et al., 2015)، درک نکردن ارزش تحقیقات، داشتن «دانش قبلی» و تعصب خاص در داشته‌های علمی و منعطف نبودن در گذر زمان (Modonesi et al., 2008)، منفعت‌طلبی هر یک از ذی‌نفعان (خواننده، نویسنده، ناشر، دانشگاه و ...) در نظام نشر علمی (Siler, 2017) از مهم‌ترین موانع بهبود و توسعه زیست‌بوم نشر علمی است که به شدت تفکر نوآورانه در علم را محدود می‌کند.

به لحاظ مالی و اقتصادی: محدودیت در تأمین منابع مالی و تخصیص بودجه کافی (Taqizadeh Kerman, et al., 2015; Sawari & Bahmani, 2010; Abu-Zidan & Rizk, 2005; Siler, 2017)، کمبود سرمایه‌گذاری در پژوهش و کاهش تمایل به تولید (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014)، کمبود با نبود بودجه و تسهیلات خرید برای ناشران و مخاطبان (Karami & Ojaghi, 2015; May, 2020)، بالا بودن میزان تورم و تأثیر آن بر توسعه همکاری‌های بین‌المللی و کافی نبودن اعتبار گزنت سالانه (Mohseni, 2017) فقدان توان اقتصادی در حوزه نشر علمی (Mirzaei, 2021; Sculean, 2020) از موانع اساسی در مسیر بازدهی مناسب این زیست‌بوم به شمار می‌آید.

از نظر ارتباطات علمی: نبود حلقه‌های ارتباطی میان نهادهای صنعتی، دانش‌بنیان، کارآفرین و فرهنگی - مانند صداوسیما - با نهادهای علمی (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014; Karami & Ojaghi, 2015; Mohseni, 2017; Ghazinouri et al., 2018)

نمود نظارت مؤثر بر واردات محصولات فرهنگی، کارکرد ضعیف نهاد دیپلماسی در بازاریابی خارجی و صادرات محصولات فرهنگی (Ghazinouri et al., 2018) از عوامل آسیب‌زا در زیست‌بوم نشر علمی است که کارایی و بازدهی آن را کاهش می‌دهد.

علاوه بر موانع بالا از نظر زبانی: عواملی مانند ترجمه‌گرایی (Sawari & Bahmani, 2010) مشکلات نگارشی و آماده‌سازی آثار علمی به زبان دیگر (Chien, 2019)؛ از نظر پشتیبانی: ضعف حمایت‌های آکادمیک، فرایندهای پیچیده و طولانی برای گرفتن مجوز و چاپ آثار قانونی: وجود قوانین سخت در برخی کشورها برای همکاری علمی با ایران، محدودیت‌های قانونی در پذیرش دانشجویان و استادان خارجی در داخل کشور (Mohseni, 2017)، ضعف پشتیبانی (Mirzaei, 2021)؛ از نظر فناوری: مشکلات فناوری‌های اطلاعاتی برای ارتباط و همکاری علمی با سایر مراکز علمی (Mohseni, 2017)، نبود نظام یکپارچه مدیریت اطلاعات و دانش (Taqizadeh Kerman, et al., 2015)؛ و از نظر دسترسی: لغو اشتراک (Siler, 2017) و دسترسی محدود به اطلاعات مورد نیاز (Abu-Zidan & Rizk, 2005)، در نتیجه به‌روز نبودن اطلاعات علمی و مطلع نبودن نویسندگان از آخرین یافته‌های علمی (Nasiripour, 2008) اشاره کرد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کیفی و تحلیل محتواست. ابزار گردآوری اطلاعات آن مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است. روایی پرسش‌های مصاحبه، از طریق ۶ نفر از متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی به روش منطقی (کیفی) بررسی شد. این خبرگان شامل «متخصصان محتوا»^۳ و «متخصصان عمومی»^۴ است. ویژگی افراد شرکت‌کننده در تعیین روایی ابزار پژوهش در جدول ۱، بیان شده است.

جعبه سیاه بودن هسته‌های پژوهشی در کشور (پژوهش‌های غیر کاربردی، فقط به منظور اینکه پژوهشی انجام شود) (Taqizadeh Kerman, et al., 2015)، پایین بودن اعتماد اجتماعی و کم‌رنگ بودن نقش سازمان‌های داوطلبانه (NGO) در حوزه انتشارات علمی (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014) و تأثیر بحران‌های جامعه بر دانشگاه‌ها (Mohseni, 2017) از خطرات جدی در زیست‌بوم نشر علمی است.

از نظر ارزیابی: توجه بیش از حد به رشد کمی مقالات و بی‌اعتنایی به کیفیت پژوهش (Sawari & Bahmani, 2010; Mohseni, 2017) اجباری بودن چاپ نوع خاصی از مدارک در ارتقای شغلی (Karami & Ojaghi, 2015)، عدم توافق صاحب‌نظران نشر علمی بر معیار اندازه‌گیری و سنجش - معیارهای ضریب تأثیر^۱ و التمتریکس^۲ - در نظام‌های نشر علمی (Beall, 2015) از عوامل آسیب‌زا به کارایی زیست‌بوم نشر علمی است.

از نظر آموزشی: نبود تناسب علمی بین مدیر مسئول یا سردبیر با موضوعات (Nasiripour, 2008)، رایج نبودن روحیه نقد در مراکز آموزشی (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014) نبود یا کمبود آموزش‌های تربیت‌کننده و پرورش‌دهنده نویسنده و نیروی متخصص (Karami & Ojaghi, 2015; Abu-Zidan & Rizk, 2005)، کمبود همایش‌ها و گردهمایی‌های ناشران و پژوهشگران (Karami & Ojaghi, 2015)، ضعف حضور جدی اعضای هیئت علمی در کرسی‌های علمی بین‌المللی (Mohseni, 2017) نبود همکاری بین نهادهای آگاهی‌رسانی، تبلیغ و ترویج (سازمان صداوسیما، سازمان بسیج و وزارت آموزش و پرورش) (Ghazinouri et al., 2018)، نبود نمایشگاه دائمی (Mirzaei, 2021) از موانع عمده در پیشبرد اهداف زیست‌بوم نشر علمی است.

از نظر کنترلی: تعدد نهادهای نظارتی بر بروندهای فرهنگی داخلی (Ghazinouri et al., 2018; Islamic Parliament Research)

جدول ۱. ویژگی افراد شرکت‌کننده در تعیین روایی محتوایی ابزار پژوهش

ردیف	جنسیت	تحصیلات	سمت	متخصص محتوا (نشر علمی)	متخصص عمومی (سردبیر نشریه علمی، فعالیت اجرایی در زمینه نشر علمی)
۱	زن	دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی	عضو هیئت علمی علم اطلاعات و دانش‌شناسی	✓	✓
۲	زن	دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی	پژوهشگر علم اطلاعات و دانش‌شناسی	✓	---
۳	زن	کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی	کارشناس نشر علمی	✓	✓

3. content experts
4. lay experts

1. Impact Factor
2. Altmetrics

ردیف	جنسیت	تحصیلات	سمت	متخصص محتوا (نشر علمی)	متخصص عمومی (سر دبیر نشر به علمی، فعالیت اجرایی در زمینه نشر علمی)
۴	مرد	دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی	عضو هیئت علمی علم اطلاعات و دانش‌شناسی	✓	✓
۵	مرد	دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی	عضو هیئت علمی علم اطلاعات و دانش‌شناسی	✓	✓
۶	مرد	دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی	عضو هیئت علمی علم اطلاعات و دانش‌شناسی	✓	¼

در جدول ۱، بر اساس جنسیت از میان ۶ متخصص، ۳ زن و ۳ مرد در این مطالعه انتخاب شدند. در میان این خبرگان، متخصصان محتوا کسانی بودند که سابقه تولید اثر علمی-پژوهشی در راستای نشر علمی داشتند و متخصصان عمومی کسانی بودند که به نحوی در فرایند انتشار محمل‌های علمی از قبیل نشریه، کتب و منابع دیجیتال مشارکت داشتند. هرچند برخی از این متخصصان در هر دو زمینه صاحب‌نظر بودند و به همین دلیل از اطلاعات آنها برای گرفتن روایی استفاده شد.

جامعه پژوهش در این مطالعه، خبرگان حوزه نشر علمی است که نمونه آن به روش گلوله برفی انتخاب شد. مصاحبه تا جایی ادامه داشت که اطلاعات گردآوری شده به اشباع نظری رسید و حجم نمونه به ۱۹ نفر محدود شد. اطلاعات این افراد در جدول ۲، تنظیم شده است.

جدول ۲. ویژگی افراد شرکت‌کننده در مصاحبه

فراوانی	رشته تحصیلی	مرکز علمی
۴	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
۱	مهندسی صنایع	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
۱	حقوق	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران - ناشر
۱	زبان و ادبیات انگلیسی، علم اطلاعات و دانش‌شناسی	دانشگاه آزاد اسلامی
۱	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	دانشگاه آزاد اسلامی / پژوهشگاه هنر، فرهنگ و ارتباطات
۱	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	دانشگاه تربیت مدرس
۱	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	دانشگاه تهران
۱	فلسفه	دانشگاه تهران / نمایشگاه بین‌المللی کتاب
۱	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	دانشگاه شیراز
۲	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	دانشگاه علامه طباطبایی
۱	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	کتابخانه و مرکز اسناد ملی جمهوری اسلامی ایران
۱	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور
۱	جغرافیا / علم اطلاعات و دانش‌شناسی	مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم / کنسرسیوم محتوای ملی
۱	زبان و ادبیات انگلیسی / علم اطلاعات و دانش‌شناسی	مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و تکنولوژی
۱	فیزیک	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۹ نفر		جمع

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات درصد بیشتری از صاحب‌نظران از این نهاد انتخاب شد. اطلاعات در حین مصاحبه نوشته و ضبط شد. برای تحلیل اطلاعات، متن مصاحبه‌ها در نرم‌افزار ورد تنظیم

خبرگان مشارکت‌کننده در این مصاحبه اغلب شامل افرادی است که در حوزه‌های مختلف نشر علمی دارای بروندادهای علمی یا فعالیت‌های مرتبط با نشر علمی هستند. به دلیل دسترس‌پذیر بودن

یافته‌های پژوهش

در این بخش، مشکلات زیست‌بودم نشر علمی کشور در چهار بعد اصلی با نظرسنجی از خبرگان نشر علمی ارائه شده است. این چهار بعد شامل نبود نظام یکپارچه، مشکلات احتمالی پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی، مسئولیت پیاده‌سازی نظام نشر علمی کشور و طریقه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان در نظام نشر علمی کشور است. پیامدهای فعلی نبود چارچوب یکپارچه در انتشارات علمی در زیست‌بوم نشر علمی کشور در جدول ۳، مشکلات نبود چارچوب یکپارچه در حوزه نشر علمی کشور از نظر خبرگان نشر علمی ارائه شده است.

شد و سپس تمامی مصاحبه‌ها به تفکیک پرسش‌ها به نرم‌افزار مکس کیودا^۱ منتقل شد. ابتدا کلمات کلیدی در متن هر مصاحبه با هایلایت مشخص شد. سپس کلماتی که تشابه معنایی داشتند با یک مفهوم نام‌گذاری شدند. به این ترتیب پاسخ هر یک از پرسش‌ها، از متن مصاحبه‌ها در قالب مفاهیم مرتبط استخراج شد. تمامی کلیدواژه‌های مرتبط با یک مفهوم در قالب کد باز برای نرم‌افزار تعریف شد. در این نوع کدگذاری مفاهیم درون مصاحبه‌ها و اسناد و مدارک بر اساس ارتباط با موضوعات مشابه طبقه‌بندی می‌شوند. با توجه به اینکه هر کد در بردارنده کلمات مشابه در تمامی مصاحبه‌ها بود، یافته‌ها به صورت آمار توصیفی ارائه شد و پاسخ هر یک از پرسش‌های پژوهش بر اساس فراوانی و درصد فراوانی هر یک از کدها در قالب جدول تنظیم شد. سپس تحلیل داده‌های هر یک از جداول به صورت کیفی گزارش شد.

جدول ۳. پیامدهای نبود چارچوب یکپارچه نشر علمی در کشور از دیدگاه خبرگان

ردیف	پیامدهای نبود چارچوب ملی نشر علمی	فراوانی	فراوانی نسبی
۱	دشواری مدیریت مسائل زیست‌بوم نشر علمی	۹	۱۷/۳۹
۲	آشفتگی در چرخه و جریان اطلاعات علمی	۶	۱۵/۹۴
۳	نبود دسترسی یکپارچه به داده‌ها و اطلاعات علمی	۵	۱۰/۱۴
۴	نبود امکان شناسایی خلأها و کاهش تولید علم	۵	۱۰/۱۴
۵	نبود سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع و بلندمدت	۵	۱۰/۱۴
۶	نبود نظام حمایت‌گر از زیست‌بوم نشر علمی	۴	۵/۸۰
۷	کاهش آگاهی اجتماعی و فردی از کارکردهای نظام نشر	۴	۵/۸۰
۸	نبود امکان تهیه آمار و گزارش جامع از نشر علمی	۳	۴/۳۵
۹	نگرانی سرمایه‌گذار به بازگشت سرمایه	۳	۴/۳۵
۱۰	نبود بودجه تعریف‌شده	۳	۴/۳۵
۱۱	نبود نظام ارزیابی جامع در کشور	۲	۲/۹۰
۱۲	شکل‌گیری قوانین ضد و نقیض بالادستی	۲	۲/۹۰
۱۳	کاهش فرصت‌های تعامل و همکاری	۲	۲/۹۰
۱۴	تضییع حقوق مادی و معنوی ذی‌نفعان نشر	۱	۱/۴۵

و «نبود امکان شناسایی خلأها و کاهش تولید علم» در مرحله بعدی قرار دارد و ۱۰/۱۴ درصد از مشکلات نبود چارچوب یکپارچه را پوشش می‌دهد. از دیگر مشکلات نبود چارچوب ملی نشر علمی، «نبود سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع و بلندمدت» در نشر علمی کشور است که متخصصان به آن اشاره کرده‌اند. تضییع حقوق مادی و معنوی ذی‌نفعان نشر از جمله مسائل مهم این حوزه است که ۱/۴۵ درصد از مشکلات نشر علمی کشور را با خود دارد و باید در میان مسائل کلان و زمینه‌ای نشر علمی کشور در اولویت قرار گیرد.

بر اساس جدول ۳، متخصصان ۱۴ مشکل را در نبود چارچوب یکپارچه در زیست‌بوم نشر علمی کشور معرفی کرده‌اند که بیشترین میزان توافق صاحب‌نظران در ۵ مورد اول است. «دشواری مدیریت مسائل زیست‌بوم نشر علمی» که ۱۷/۳۹ درصد از مسائل شناسایی‌شده را در برمی‌گیرد. «آشفتگی در چرخه و جریان اطلاعات علمی» که ۱۵/۹۴ درصد از مسائل نبود یک چارچوب یکپارچه را شامل می‌شود. «نبود دسترسی یکپارچه به داده‌ها و اطلاعات علمی»

1. MaxQDA

۱. چالش‌های احتمالی زیست‌بوم نشر علمی کشور در پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی
 همراه دارد که در جدول ۴، به این چالش‌ها پرداخته شده است.

جدول ۴. چالش‌های پیاده‌سازی نظام یکپارچه نشر علمی در کشور

ردیف	چالش‌های پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی	فراوانی	فراوانی نسبی
۱	مسائل حقوقی	۸	۱۵/۱۵
۲	همپوشانی‌ها و تضاد منافع (ناشر با خواننده یا نویسنده)	۸	۱۳/۶۴
۳	مسائل مدیریتی و عدم توافق سازمان‌ها	۶	۱۳/۶۴
۴	مسائل سیاست‌گذاری	۶	۱۲/۱۲
۵	مسائل اقتصادی	۶	۹/۰۹
۶	همسو نشدن سازمان‌ها (مراکز علمی مختلف)	۶	۹/۰۹
۷	کمبود زیرساخت در بعد نرم‌افزاری و سخت‌افزاری	۶	۹/۰۹
۸	مسائل فرهنگی و سواد رسانه‌ای	۴	۹/۰۹
۹	مسائل اخلاقی	۳	۹/۰۹
۱۰	مسائل استانداردسازی	۳	۹/۰۹

بر اساس آئین‌نامه‌های مختلف بسیاری از سازمان‌ها (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز نشر دانشگاهی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت صنعت، معدن و تجارت، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و امثال آن) می‌توانند مدعی مدیریت این سازمان شوند. «مسائل سیاست‌گذاری» ۱۲/۱۲ درصد از مسائل پیاده‌سازی نظام را پوشش می‌دهد که صاحب‌نظران نشر علمی بر آن تأکید کرده‌اند. لازم است سیاست‌گذاری نشر علمی کشور متناسب با بستر جدید (نظام نشر علمی) در نظر گرفته شود.

۲. مشکلات احتمالی زیست‌بوم نشر علمی کشور در مسئولیت پیاده‌سازی نظام یکپارچه نشر علمی

با توجه به اینکه هر یک از نهادهای علمی و انتشاراتی بر اساس اساسنامه و آئین‌نامه، خود را شایسته مدیریت نظام ملی نشر علمی کشور می‌دانند، از مشکلات احتمالی پیاده‌سازی نظام نشر علمی تعیین جایگاه مدیریتی یا رهبری برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان در این حوزه است؛ از این‌رو از صاحب‌نظران خواسته شده است تعیین کنند کدام یک از نهادها شایسته مدیریت این نظام هستند. نظرات خبرگان در جدول ۵ گزارش شده است.

بر اساس جدول ۴، مهم‌ترین چالش کشور در پیاده‌سازی نظام یکپارچه نشر علمی در کشور، «مسائل حقوقی» است که ۱۵/۱۵ درصد از مسائل پیاده‌سازی نظام نشر علمی کشور را پوشش می‌دهد و ۸ نفر از متخصصان به آن اشاره کرده‌اند. مسائل حقوقی نشر علمی علاوه بر حقوق چاپ و نشر، حقوق تجهیزات و نرم‌افزارهای مربوط به نشر علمی را نیز دربرمی‌گیرد. علاوه بر این بستر جدید نیازمند قوانین و مقررات جدید است که پیش از پیاده‌سازی نظام یکپارچه نشر علمی در کشور باید به آن توجه کرد. ۱۳/۶۴ درصد از مسائل احتمالی پیاده‌سازی این نظام شامل «همپوشانی‌ها و تضاد منافع» است؛ در یک نظام یکپارچه، شیوه حل کردن این تضادها در بحث مالکیت مادی و معنوی اثر از مسائلی است که قبل از پیاده‌سازی نظام باید به فکر راه‌حل آن بود. «همپوشانی و تضاد منافع» متفاوت با مورد ششم، یعنی «همسو نشدن سازمان‌ها» است، زیرا در تضاد منافع بحث از حقوق ذی‌نفعان است، اما در همسو نشدن سازمان‌ها بحث از مالکیت و همکاری است، زیرا هر یک از نهادهای علمی بر اساس مجوزهای بالادستی تا حدودی خود را متولی نشر علمی می‌دانند و تمایلی برای محدود کردن اختیارات یا واگذاری اهداف و مسئولیت‌های مشترک به نهادهای دیگر را ندارند. «مسائل مدیریتی» ۱۳/۶۴ درصد از مسائل پیاده‌سازی نظام نشر علمی در کشور را پوشش می‌دهد که تعدادی از مصاحبه‌شوندگان آن را مهم شمرده‌اند. مسئله این است که برای همکاری تمامی سازمان‌ها، مراکز و ذی‌نفعان نشر علمی، چه سازمانی یا افرادی باید مدیریت نظام نشر علمی را به عهده بگیرند، در حالی که

جدول ۵. مسئولیت نظام نشر علمی کشور از نظر خبرگان نشر علمی

ردیف	مسئولیت نظام نشر علمی قبل و بعد از پیاده‌سازی	فراوانی	فراوانی نسبی
۱	سازمان غیرمتمرکز و فدرالی	۴	۲۱/۰۵
۲	معاونت علمی ریاست جمهوری	۴	۲۱/۰۵
۳	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش	۳	۱۵/۷۹
۳	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)	۲	۱۰/۵۳
۵	اجتماعی از متخصصان با مدیریت دموکراتیک	۲	۱۰/۵۳
۶	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱	۵/۲۶
۷	هیئت امنایی	۱	۵/۲۶
۹	اتحادیه‌ای و صنفی	۱	۵/۲۶
۱۰	مخالف ایجاد نظام یکپارچه (ایجاد رانت)	۱	۵/۲۶

داده‌اند. هر یک از این پیشنهادها، به تفکیک ۱۰/۵۳ درصد از کل پیشنهادها را شامل می‌شوند. این پراکندگی و اختلاف نظر نشان می‌دهد برای تفویض مسئولیت و مدیریت این نظام لازم است مطالعات گسترده‌تری انجام شود تا اختلاف نظرها کمتر شود و میزان مشارکت مناسب نهادهای مختلف در تحقق اهداف زیست‌بوم نشر علمی کشور فراهم شود.

۳. مشکلات احتمالی زیست‌بوم نشر علمی کشور در تعیین اشخاصی (حقیقی / حقوقی) هسته برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان نشر علمی

یکی دیگر از مشکلات زیست‌بوم نشر علمی کشور این است که اگر نظام ملی نشر علمی در کشور پیاده‌سازی شود، اشخاص (حقیقی / حقوقی) چگونه می‌توانند در تصمیمات کلان نشر علمی تأثیر بگذارند. تعیین افراد هسته برای برنامه‌ریزی و تصمیمات کلان نشر علمی کشور و برقراری ارتباط در بین این ذی‌نفعان یکی دیگر از موانع زیست‌بوم نشر علمی کشور برای پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی است. از نظر خبرگان، افراد هسته در تصمیم‌گیری‌های کلان نشر علمی در جدول ۶، نشان داده شده است.

بر اساس جدول ۵، به ترتیب فراوانی، تعدادی از متخصصان بر این باور بودند که نیاز است «سازمان غیرمتمرکز و فدرالی» مسئولیت پیاده‌سازی و مدیریت نظام ملی نشر علمی را بر عهده بگیرد. در مقابل، تعدادی از متخصصان نیز با «معاونت علمی ریاست جمهوری» موافقت کردند که هر یک از این سازمان‌ها ۲۱/۰۵ درصد از کل پیشنهادها را شامل شدند. این دو گزینه، دو انتخاب متضاد است که اولی بر تخصصی بودن اهداف نظام با جامعه ذی‌نفعان و بازیگران، و دیگری بر ملی بودن و حکومتی بودن نظام علمی تأکید دارد. این مسئله در زیست‌بوم نشر علمی کشور می‌تواند به یک چالش اساسی تبدیل شود. برخی صاحب‌نظران نیز با مدیریت مشترک «وزارت علوم و وزارت بهداشت» موافقت کرده‌اند و از نظر آنها تربیت نیروی محقق ریشه در این دو مرکز دارد. برخی خبرگان نیز ایراندک را انتخاب کردند، زیرا معتقدند فلسفه شکل‌گیری این سازمان مدیریت مدارک علمی کشور بوده است و این مسئله در اساسنامه و اهداف آنها تبیین شده است. اما اگر آئین‌نامه سازمان ملاک است و مقرر شود بر اساس آن تصمیم گرفته شود، در آئین‌نامه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز به مسئولیت نظام نشر علمی اشاره شده است که متخصص دیگری به آن اشاره کرد. برخی کارشناسان نیز «اجتماعی از متخصصان با مدیریت دموکراتیک» را برای مدیریت نظام نشر علمی کشور پیشنهاد

جدول ۶. افراد و نهادهای هسته در برنامه‌ریزی و تصمیمات کلان نظام یکپارچه نشر علمی کشور

ردیف	اشخاص هسته در برنامه‌ریزی و تصمیمات کلان نظام نشر علمی	فراوانی	فراوانی نسبی
۱	نمایندگانی از دانشگاه‌ها، مراکز و انجمن‌های علمی	۹	۲۸/۱۳
۲	نمایندگانی از وزارتخانه‌های متولی نشر علمی	۸	۲۵/۰۰
۳	نمایندگانی از همه متخصصان علمی	۷	۲۱/۸۸
۴	قوه مجریه و قوه مقننه	۵	۱۵/۶۳
۵	حلقه‌های هیئت امنایی از نشر علمی	۱	۳/۱۳
۶	اتحادیه ناشران علمی	۱	۳/۱۳
۷	مخالفت (ایجاد هرج و مرج در زیست‌بوم نشر علمی)	۱	۳/۱۳

بر اساس جدول ۶، بیشتر صاحب‌نظران معتقدند که دانشگاه‌ها، انجمن‌ها و مراکز علمی به دلیل اینکه تولیدکننده و توزیع‌کننده محتوا هستند و کارشناسان رشته‌های موضوعی مختلف را شامل می‌شوند، شایسته است که یک یا چند نماینده از آنها در رأس کار در نظر گرفته شوند. این پیشنهاد شامل ۲۸/۱۳ درصد از پیشنهادها، ارائه‌شده را شامل می‌شود. ۲۵ درصد از پیشنهادها، به استفاده از نماینده‌های وزارتخانه‌های مرتبط که هر سال یا هر چند سال یکبار انتخاب می‌شوند، تأکید دارند. ۲۷/۸۸ درصد از پیشنهادها نیز به حضور نماینده‌ای از همه متخصصان در تصمیم‌گیری‌ها پرداخته است. برخی متخصصان به اهمیت نقش کلیدی اطلاعات و برونادهای علمی در سرنوشت جامعه تأکید دارند؛ از این رو قوه مجریه و مقننه را در سیاست‌گذاری‌ها پررنگ‌تر می‌دانند که ۱۵/۶۳ درصد از کل پیشنهادها را در بر می‌گیرد. ۳/۱۳ درصد از مصاحبه‌شوندگان با ایجاد نظام مخالفت کردند و ایجاد این نظام را جزء اولویت‌های کشور ندانستند.

نتیجه‌گیری

مفهوم سیاست‌گذاری فرهنگی در بخش نشر از جمله مفاهیمی است که در قرن جدید مورد توجه کشورها قرار گرفته است (Mirzaei, 2021). ایران نیز از این مسئله مستثنی نیست. آسیب‌شناسی زیست‌بوم نشر علمی ایران به ذی‌نفعان کمک می‌کند تا بتوانند چالش‌ها، پیامدها، ناکارآمدی‌ها و زمینه‌های بهبود را شناسایی کنند و با درک عمیق‌تر این مسائل راه را برای اصلاح سیاست‌ها، زیرساخت‌ها و فرایندهایی که زیربنای راه‌اندازی نظام ملی نشر علمی است، هموار کنند و بسترهای رشد و توسعه نشر علمی در ایران را فراهم‌نمایند.

طراحی نظام یکپارچه نشر علمی در کشور به‌رغم موافقان، مخالفانی نیز دارد. از میان ۱۹ نفر از مصاحبه‌شوندگان، ۴ نفر مخالف طراحی این نظام بودند و دلیل آنها برای این مخالفت افزایش میزان کنترل‌های بازدارنده در حوزه نشر علمی کشور، فراهم شدن زمینه‌های رانت، ایجاد هرج‌ومرج و خارج شدن نشر علمی کشور از عرف مسلم موجود در زیست‌بوم نشر علمی اعلام کردند. اما بیشتر مصاحبه‌شوندگان موافق پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی بودند، زیرا معتقد بودند از طریق پیاده‌سازی این نظام امکان نظارت بر فرایند و جریان نشر علمی فراهم خواهد شد. بازیگران نشر علمی در این بستر با یکدیگر آشنا خواهند شد و از این طریق ارتباطات علمی توسعه پیدا خواهد کرد. استانداردهای فنی جدید برای نشر علمی کشور ایجاد خواهد شد یا استانداردهای موجود ارتقا پیدا خواهد کرد. برونادهای علمی به صورت کارآمدتر مدیریت خواهد شد. بستر سیاست‌گذاری جامع، آگاهی‌رسانی گسترده، دسترسی یکپارچه به اطلاعات و شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در نشر علمی کشور فراهم خواهد شد.

نبودن یک نظام یکپارچه پیامدهای تقریباً مشابهی مانند یکپارچه نبودن سامانه‌های نشر علمی و نبود امکان دسترسی یکپارچه به اطلاعات، نبود امکان آینده‌نگری و پیش‌بینی برای بحران‌های آتی، تضعیف فرصت‌های همکاری و ارتباطات علمی، نبود نهاد تعریف‌شده برای مدیریت نشر علمی، ابهام و کلی‌گویی در سیاست‌گذاری‌های کلان، کاهش انگیزه پدیدآوران از تولید برونادهای علمی در سطح ملی، نگرانی سرمایه‌گذاران به برگشت سرمایه در زیست‌بوم نشر علمی را در مناطق مختلف جهان در پی دارد (Fund, 2013; Shimray, 2023; Mathies et al., 2020). اما علاوه بر مسائل یادشده، مسائلی مانند سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، تفکیک مسئولیت نهادها، مرتبط با حوزه نشر علمی، جامع نبودن و یا کهنه بودن قوانین و مقررات نشر علمی، نبود قوانین متناسب با بسترهای جدید، قوانین انحصاری که طبق اساسنامه یا آئین‌نامه به برخی سازمان‌ها داده شده، دغدغه نبودن نشر علمی برای جامعه علمی، مقاومت در برابر تغییر در میان ذی‌نفعان نشر علمی، نبود رویکرد اقتصادی به نشر علمی کشور، استقلال‌طلبی، تملک‌خواهی و عدم تمایل مراکز علمی دولتی برای حضور در نظام یکپارچه مشکلات دیگری است که در خصوص پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی در کشور مطرح می‌شود که متناسب با بافت این کشور اثرات و نتایج متفاوتی را برای زیست‌بوم نشر علمی ایران در پی دارد.

موانعی که در زیست‌بوم نشر علمی کشور شناسایی شده است لازم است قبل از راه‌اندازی نظام نشر علمی از طریق آموزش، آگاهی‌رسانی و شفاف‌سازی برطرف شود تا نظام نشر علمی کشور بتواند به کارایی و بازدهی مناسب دست یابد. هرچند گسترش هر یک از دوره‌های آموزشی در شفاف‌سازی پیچیدگی‌های فرایند نشر علمی اهمیت و جایگاه خاصی دارد، اما رشد و توسعه موضوع نشر علمی در آموزش عالی به صورت آموزش‌های آکادمیک از ضرورت ویژه‌های برخوردار است، زیرا آموزش‌های این دوره نقش اساسی در تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور دارد (Rezaian et al., 2018).

مطالعات مختلف در ایران (Bagheri Dolatabadi & Enfeali, 2014; Hesabi et al., 2021; Mohseni, 2017; Ghazli, 2018) نیز بر ضعف فرهنگ همکاری و ارتباطات علمی، مسائل مالی و سرمایه‌گذاری در حوزه زیست‌بوم نشر علمی تأکید دارند که یافته‌های این پژوهش در این زمینه با آنها همسو است. در مطالعات خارج از کشور نیز، سیلر (Siler, 2017) بر منفعت‌طلبی ذی‌نفعان در نشر علمی و ضعف فرهنگ همکاری، و ابوزیدان و ریزک (Abu-Zidan & Rizk, 2005) بر فردگرایی و نبود مهارت کار درون گروهی در حوزه نشر علمی تأکید کرده‌اند. همچنین، در مطالعات بیل (Beall, 2015) بر نبود نظام ارزیابی جامع که بتواند برونادهای علمی را در مقیاس‌های مختلف ارزیابی کند،

نظام نشر علمی مربوط می‌شود که در این مطالعه نیز خبرگان حوزه نشر علمی به آن اشاره کرده‌اند.

آنچه از مطالعات استنتاج می‌شود این است که نشر علمی، زیست‌بومی بسیار جامع و پیچیده است؛ مشکلات نظام نشر علمی هر کشور صرفاً با حل کردن معضلات آن کشور به نتایج دلخواه نخواهد رسید. مثلاً گسترش و توسعه دسترسی به منابع علمی، ارتباطات علمی، زبان، تولید منابع، آموزش و حل کردن معضلات آنها در درون سیاست‌های علمی یک کشور بدون در نظر داشتن این زیست‌بوم پیچیده و فرامرزی تأثیر چندانی نخواهد داشت.

در خصوص مشکلات آتی زیست‌بوم نشر علمی در راستای پیاده‌سازی نظام ملی نشر علمی مسائل بسیار پیچیده‌تری مانند سیاست‌گذاری، مدیریت، برنامه‌ریزی و تصمیمات کلان نشر علمی کشور مطرح شده است. نبود یک سازمان حمایتگر در حیطه انتشارات علمی و به تبع آن فقدان خط‌مشی جامع و استاندارد که بر انتشارات علمی حاکم شود، مشکلی است که جامعه علمی کشور را آزار می‌دهد. فقدان نهادهای تصمیم‌گیرنده و نبود دستورالعمل‌های روشن در خصوص تألیف، رفتار اخلاقی، اخلاق انتشار و اشتراک‌گذاری داده‌ها، زمینه مناسبی برای تناقضات، نابرابری‌ها و نقض‌های اخلاقی است.

مشکلات فعلی و آتی زیست‌بوم نشر علمی مانع از شکل‌گیری یک نظام یکپارچه در این راستا می‌شود. شکل نگرش نظام ملی نشر علمی بر پایه برنامه‌ریزی راهبردی سبب به وجود آمدن زیست‌بومی آشفته با فرایندهای مبهم می‌شود که پژوهشگران را در معرض سوءاستفاده، سوءرفتار و عدم پاسخگویی قرار می‌دهد. در مطالعات دیگری که در داخل کشور انجام شده است نیز بر اهمیت این مسئله تأکید شده است (Fatahi Turki, 2013). نبود مرجعی که بتواند استانداردهای نشر علمی را تبیین کند به شکل گرفتن معیارهای غیراستاندارد برای داوری و ارزیابی انواع قالب‌های اطلاعاتی - نه صرفاً مقاله - منجر می‌شود که در نهایت کیفیت انتشارات علمی کشور را تضعیف می‌کند. علاوه بر این، فقدان یک چارچوب قوی مانع از توسعه اعتماد و شفافیت در ارتباطات علمی می‌شود و در نهایت اعتبار و یکپارچگی نشر علمی را تضعیف می‌کند. شفاف نبودن معیارهای ارزیابی و ضعیف شدن ارتباطات علمی در نهایت به تضعیف قوه خلاقیت در میان متخصصان و تولید سرمایه‌های فرهنگی ضعیف منجر خواهد شد. این یافته‌ها همسو با یافته‌های برخی دیگر از پژوهشگران است (Afsharkohan et al., 2017). جامعه نیز با چنین فرایند پژوهشی نابسامان و ناکارآمد دچار خسران می‌شود، زیرا زمان و منابع ارزشمند سازمان‌ها به مطالعات تکراری، بروندهای غیرمولد و بی‌تأثیری صرف می‌شود که دولت موظف به پرداخت هزینه برای آنهاست.

اختلاف نظر خبرگان در راستای مدیریت و تصمیم‌گیری برای برنامه‌ریزی، هدایت و آینده‌نگری زیست‌بوم نشر علمی حاکی از

تأکید شده است که یافته‌های این پژوهش نیز با آن هم‌راستا است. ابوزیدان و ریزک (Abu-Zidan & Rizk, 2005) بر نبود یک نظام نشر علمی که بتواند دسترسی به اطلاعات علمی را به شکل یکپارچه برای کاربران فراهم کند، اشاره می‌کند که با یافته‌های این مطالعه که نبود نظام یکپارچه نشر علمی برای مدیریت، دسترسی به بروندهای علمی و حفظ پیشینه‌های کتاب‌شناختی در زیست‌بوم نشر علمی را یک مشکل اساسی در نظر دارد، هم‌راستا است. تداخل وظایف و اهداف نهادها نیز از جمله دیگر موانعی است که در مطالعات دیگر (Institutional Pathology of Science and Technology Commercialization System in Iran, 2022) نیز بر آن تأکید شده است و در این پژوهش نیز به عنوان یک مانع اصلی شناسایی شده است.

مطالعات روبه‌رشدی درباره نشر علمی وجود دارد که اهمیت و پیچیدگی مشکلات این حوزه را نشان می‌دهد (Badenhorst & Xu, 2016). با وجود این، مشکلات زیست‌بوم نشر علمی نه تنها در ایران، بلکه در کشورهای دیگر نیز کماکان به قوت خود باقی است و صاحب‌نظران نشر علمی در تلاش‌اند که به کاهش این مشکلات کمک کنند (Kassouf & Ronconi, 2022; Smirnova et al., 2021; Elgamri et al., 2023; Babb, 2021). در سریلانکا مسئله دسترسی یکپارچه به اطلاعات علمی، ایجاد کنسرسیوم برای دسترسی جامع به منابع علمی به عنوان یک ضرورت مطرح شده است (Lei & Jiang, 2019). در نیجریه نیز همین مسئله باعث شده است محققان توسعه مخازن دسترسی آزاد را به دولتمردان توصیه کنند (Ezema, 2011). اما در فرانسه یکی از دغدغه‌های اصلی حل مسائل مخازن دسترسی آزاد مانند حفاظت از حقوق معنوی و کیفیت آثار منتشر شده در این مخازن است (Rousseau-Hans & Ollendorff, 2020). در پرتغال چالش‌های دسترسی آزاد که می‌تواند هم به عنوان فرصت و هم به عنوان تهدید بر زیست‌بوم نشر دانشگاهی این کشور تأثیر گذارد، مطالعه شده است (Leão, 2015). در آمریکا یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های حوزه نشر علمی گسترش زیرساخت‌های قوی ارتباطات علمی است تا از طریق توسعه مخازن دسترسی آزاد دسترسی عادلانه جهانی و همگانی با تنوع زبانی و موضوعی به اطلاعات علمی را برای افراد و سازمان‌ها فراهم کند (Beigel et al, 2022). در ترکیه سیاست‌های تشویقی غلط برای ارتقای نرخ رشد علمی کشور از مسائلی است که مورد توجه خبرگان نشر علمی قرار گرفته است (Besir Demir, 2018). در انگلیس مطالعاتی درباره کشورهای در حال توسعه انجام شده است (Jones, Jones, & Walsh, 2008) که نشان می‌دهد عموم مردم و سیاست‌گذاران تمایل کمتری به استفاده از توصیه‌های علمی در تصمیم‌گیری‌های کلان دارند. این مسئله به کاهش آگاهی اجتماعی و فردی این کشورها از کارکردهای

تشکر و قدردانی

از معاونت محترم پژوهشی، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران برای حمایت مالی، معنوی و همکاری در اجرای این پژوهش تشکر می‌شود. از استادان فرهیخته و گرانقدر پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و تکنولوژی، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، دانشگاه تهران، دانشگاه شریف، دانشگاه شیراز، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، کتابخانه ملی و مرکز اسناد جمهوری اسلامی ایران به جهت مشارکت در مصاحبه قدردانی می‌شود. نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از سردبیر محترم فصلنامه رهیافت و داوران محترم این اثر نیز سپاسگزاری کنند.

References

- Abdekhoda, M., Alibeyk, M., Hossini, F., Ravand, S., & Mohammadi, M. (2015). Tehran University of Medical Science faculties' member's attitude toward open access to scientific article: A survey study. *Health Information Management, 11*(7), 937-944. (Persian)
- Abu-Zidan, F. M., & Rizk, D. E. (2005). Research in developing countries: Problems and solutions. *International Urogynecology Journal, 16*, 174-175. DOI: 10.1007/s00192-004-1278-x
- Afsharkohan J., Balali E., & Rahimi S. (2023). Pathology of scientific relations among faculty members of universities of Iran. *Social Problems of Iran, 14*(1), 9-33. (Persian) DOI:10.61186/jspi.14.1.9
- Altbach, P., & De Wit, H. (2018). The problem is the publishing system, not the scholars. London: University World News.
- Amarante, V., Burger, R., Chelwa, G., Cockburn, J., Kassouf, A., McKay, A., & Zurbrigg, J. (2021). Underrepresentation of developing country researchers in development research. *Applied Economics Letters, 29*(17), 1659-1664. DOI: 10.1080/13504851.2021.1965528
- Azadi Ahmadabadi, Gh., & Nourmohammadi, H. (2016). Scientific and technological productions of Iran (2006-2015) with a comparison to some other countries. *Science and Technology Policy Letters, 6*(3), 61-74. (Persian)
- Babb, M. N. (2021). Canadian academics' use of predatory journals. *The Journal of the Canadian Health Libraries Association, 42*(3), 140-153. DOI: 10.29173/jchla29579

این است که نگارش برنامه راهبردی نشر علمی مستلزم همکاری ذی‌نفعان مختلف این زیست‌بوم از جمله نهادهای سیاسی و حکمرانی، جامعه دانشگاهی، نهادهای فرهنگی و نهادهای صنعتی است. چنین همکاری در تدوین خط‌مشی زیست‌بوم نشر علمی کشور می‌تواند به کاهش تضاد منافع، افزایش مسئولیت‌پذیری و ایجاد شرایط عادلانه برای ذی‌نفعان کمک کند. بنابراین از طریق تلاش و همکاری جمعی و هماهنگ است که می‌شود در کشور سیستمی ایجاد کرد که به تعالی، مسئولیت‌پذیری و در نهایت پیشرفت انتشارات علمی منجر شود.

امید است با کاهش کنترل‌های بازدارنده و افزایش کنترل‌های مثبت نظام نشر علمی کشور بتواند با ایجاد بستر مناسب، ارتقای کیفیت محتوا و استانداردهای لازم، امکان دسترسی یکپارچه و توسعه همکاری‌های علمی در داخل و خارج از کشور را تسهیل کند. در این میان شفاف‌سازی، تشویق ذی‌نفعان به مشارکت و همکاری، افزایش آگاهی و گسترش آموزش‌های آکادمیک و دوره‌ای در راستای شکل‌گیری نظام ملی نشر علمی در مانع‌زدایی و پیاده‌سازی موفق تأثیر مثبتی دارد.

پیشنهاد پژوهشی

- ♦ طراحی برنامه راهبردی انتشارات علمی کشور؛
- ♦ نگاهت نهادی دستگاه‌های موازی نشر علمی و تبیین وظایف هر یک از متولیان نشر علمی؛
- ♦ یکپارچه‌سازی اصول اخلاقی حوزه نشر علمی مطابق استانداردهای بین‌المللی و بافت علمی - فرهنگی کشور؛
- ♦ شناسایی و گروه‌بندی استانداردهای موجود در حوزه انتشارات علمی به منظور یکپارچه‌سازی سامانه‌های موجود در نشر علمی؛
- ♦ طراحی نظام جامع ارزیابی علمی کشور؛
- ♦ شناسایی خلأهای موجود در حقوق انتشارات علمی برای حفظ حقوق ذی‌نفعان؛
- ♦ یکپارچه‌سازی آئین‌نامه‌های نشر با تأکید بر توسعه ارتباطات علمی کشور؛
- ♦ شناسایی و رتبه‌بندی عناصر مؤثر در دوره‌های آموزشی انتشارات علمی.

پیشنهاد اجرایی

- ♦ ایجاد رشته «مدیریت نشر علمی» در مقطع کارشناسی ارشد به منظور گسترش مفاهیم و پژوهش‌های این حوزه

- DOI: 10.1177/2158244019870187
- Elgamri, A., Mohammed, Z., El-Rhazi, K., Shahrouri, M., Ahram, M., Al-Abbas, A. M., & Silverman, H. (2023). Challenges facing Arab researchers in publishing scientific research: A qualitative interview study. *Research Square*, rs.3.rs-3129329. DOI: 10.21203/rs.3.rs-3129329/v1
- Erfanmanesh, M., & Pourhossein, R. (2017). Publishing in predatory open access journals: A case of Iran. *Publishing Research Quarterly*, 33, 433-444. DOI: 10.1007/s12109-017-9547-y
- Ezema, I. J. (2011). Building open access institutional repositories for global visibility of Nigerian Scholarly Publication. *Library Review*, 60(6), 473-485. DOI:10.1108/00242531111147198
- Fatahi Turki, S. (2013). *Organizational diagnosis for the commercialization of the knowledge-based firms in the Science Parks* [MSc. Thesis]. Tarbiat Modares University, Iran. (Persian)
- Flowerdew, J. (1999). Writing for scholarly publication in English: The case of Hong Kong. *Journal of Second Language Writing*, 8(2), 123-145. DOI: 10.1016/S1060-3743(99)80125-8
- Fund, S. (2013). We need integrated publishing. *Learned Publishing*, 26(1), 57-64. DOI: 10.1087/20130111
- Gasparyan, A. Y., Yessirkepov, M., Voronov, A. A., Gorin, S. V., Koroleva, A. M., & Kitas, G. D. (2016). Statement on publication ethics for editors and publishers. *Journal of Korean Medical Science*, 31(9), 1351-1354. DOI: 10.3346/jkms.2016.31.9.1351
- Gazni, A., Sugimoto, C. R., & Didegah, F. (2012). Mapping world scientific collaboration: Authors, institutions, and countries. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(2), 323-335. DOI: 10.1002/asi.21688
- Ghazinouri, S. S., Malekifar, S., Ghaneirad, M. A., & Mousavi, A. (2018). A systematic pathology of cultural industries innovation system of the country: "Institutional Mapping" and "Stakeholder Analysis" Application. *Strategy for Culture*, 11(41), 7-44. (Persian) DOI: 10.22034/JSFC.2018.67055
- Goldemberg, J. (1998). What is the role of science in developing countries? *Science*, 279(5354), 1140-1141. DOI: 10.1126/science.279.5354.1140
- Haddawy, P., Hassan, S. U., Asghar, A., & Amin, S. (2016). A comprehensive examination of the relation of three citation-based journal metrics to expert judgment of journal quality. *Journal of Informetrics*, 10(1), 162-173. DOI: 10.1016/j.joi.2015.12.005
- Hamrahi, A., Pournaghi, R., & Matlabi, D. (2023). Badenhorst, C., & Xu, X. (2016). Academic publishing: Making the implicit explicit. *Publications*, 4(3), 24-40. DOI: 10.3390/publications4030024
- Bagheri Dolatabadi, A., & Enfeali, S. (2014). University and science production; Necessities and structural barriers [Paper presentation]. In *Proceedings of the International Congress of Islamic Humanities*. Tehran, Iran. (Persian)
- Beall, J. (2015). The "Metric" system: Yet more chaos in scholarly publishing. *The Journal of Physical Chemistry Letters*, 6(11), 2020-2021. DOI: 10.1021/acs.jpcclett.5b00910
- Beigel, F., Packer, A. L., Gallardo, O., & Salatino, M. (2022). OLIVA: The scientific production indexed in Latin America and the Caribbean. Disciplinary diversity, institutional collaboration, and multilingualism in SciELO and Redalyc (1995-2018). *SciELO Preprints*, e20210134. DOI: 10.1590/SciELOPreprints.4637
- Bemelmans, T. (1979). Strategic planning for research and development. *Long Range Planning*, 12(2), 33-44. DOI: 10.1016/0024-6301(79)90071-2
- Ben-David, J., & Zloczower, A. (1962). Universities and academic systems in modern societies. *European Journal of Sociology/Archives Européennes de Sociologie*, 3(1), 45-84. DOI: 10.1017/S0003975600000527
- Besir Demir, S. (2018). A mixed-methods study of the ex post funding incentive policy for scholarly publications in Turkey. *Journal of Scholarly Publishing*, 49(4), 453-476. DOI: 10.3138/jsp.49.4.05
- Bierbaum, R., Cowie, A., Barra, R., Ratner, B., Sims, R., Stocking, M., ... & Whaley, C. (2018). *Integration: To solve complex environmental problems*. Washington: Scientific and Technical Advisory Panel to the Global Environment Facility. DOI: 10.13140/RG.2.2.34698.52162
- Boaz, A., Hanney, S., Borst, R., O'Shea, A., & Kok, M. (2018). How to engage stakeholders in research: design principles to support improvement. *Health Research Policy and Systems*, 16(1), 60-70. DOI: 10.1186/s12961-018-0337-6
- Buckner, E. (2022). Embracing the global: The role of ranking, research mandate, and sector in the internationalisation of higher education. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 52(2), 232-249. DOI: 10.1080/03057925.2020.1753499
- Chien, S. C. (2019). Writing for scholarly publication in English for Taiwanese researchers in the field of English teaching. *Sage Open*, 9(3), 2158244019870187.

- Prioritization of indicators of the scholarly publication system in Iran. *Library and Information Sciences*, 25(4), 49-72. (Persian) DOI: 10.30481/lis.2022.366187.2019
- Hesabi, F., Elahi, S., Hassanzadeh, M., & Shayan, A. (2021). Systematic pathology of the commercialization system of science and technology in Iran. *Iranian Higher Education*, 13(1), 140-172. (Persian)
- Hine, Ch. (2006). *New infrastructures for knowledge production: Understanding e-science*. Pennsylvania: IGI Global. DOI: 10.4018/978-1-59140-717-1
- Islamic Parliament Research Center of The Islamic Republic of Iran. (2022 April 20). "Moving towards knowledge-based, job-creating production": *Institutional pathology of science and technology commercialization system in Iran*. Serial NO: 18178. Retrieved from: <https://rc.majlis.ir/fa/report/show/1743202> (Persian)
- Jalalizadeh, Z. (2016). The role of publisher in journals grade (Case study: University of Chicago Press, Oxford University Press, and University of Tehran Press). *Environmental Management Hazards*, 3(1), 61-73. (Persian) DOI: 10.22059/jhsci.2016.59275
- Jones, N., Jones, H., & Walsh, C. (2008 August 19). *Political Science? Strengthening science-policy dialogue in developing countries*. ODI. Retrieved from: <https://odi.org/en/publications/political-science-strengthening-sciencepolicy-dialogue-in-developing-countries/>
- Karami, E., & Ojaghi, R. (2015). Pathology of books from emergence to reading from the point of view of publishers. *Kitab Mehr-Bahar*, 19, 101-138. (Persian)
- Kassouf, A., & Ronconi, L. (2022 January). Obstacles that southern researchers face in publishing in economics journals and why the research community should care [Paper presentation]. In *Proceedings of the PEP Conference's* (Vol. 20). Retrieved from: https://www.researchgate.net/profile/LucasRonconi/publication/358149125_Obstacles_that_Southern_Researchers_Face_in_Publishing_in_Economics_Journals_and_Why_the_Research_Community_Should_Care/links/61f2d7915779d35951da859d/Obstacles-that-Southern-Researchers-Face-in-Publishing-in-Economics-Journals-and-Why-the-Research-Community-Should-Care.pdf
- Khoja, A., Kazim, F., & Ali, N. A. (2019). Barriers to conducting clinical trials in developing countries. *Ochsner Journal*, 19(4), 294-295. DOI: 10.31486/toj.19.0068
- Kulczycki, E., & Rozkosz, E. A. (2017). Does an expert-based evaluation allow us to go beyond the Impact Factor? Experiences from building a ranking of national journals in Poland. *Scientometrics*, 111(1), 417-442. DOI: 10.1007/s11192-017-2261-x
- Kurpiela, S., & Teuteberg, F. (2022). Strategic planning of product-service systems: A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 338(1), 130528. DOI:10.1016/j.jclepro.2022.130528
- Leão, D. (2015). Academic publishing in Portugal: threats and major opportunities. *Insights the UKSG Journal*, 28(1), 37-41. DOI: 10.1629/UKSG.179
- Lei, J., & Jiang, T. (2019). Chinese university faculty's motivation and language choice for scholarly publishing. *Iberica*, (38), 51-74.
- Li, J. (2021). The global ranking regime and the reconfiguration of higher education: Comparative case studies on research assessment exercises in China, Hong Kong, and Japan. In A. Welch (Ed.), *Measuring Up in Higher Education: How University Rankings and League Tables are Re-shaping Knowledge Production in the Global Era* (pp. 177-202). Singapore: Springer.
- Lund, B. D. (2022). Is academic research and publishing still leaving developing countries behind? *Accountability in Research*, 29(4), 224-231. DOI: 10.1080/08989621.2021.1913124
- Marginson, S. (2014). University rankings and social science. *European Journal of Education*, 49(1), 45-59.
- Mathies, C., Kivistö, J., & Birnbaum, M. (2020). Following the money? Performance-based funding and the changing publication patterns of Finnish academics. *Higher Education*, 79(1), 21-37. DOI: 10.1007/s10734-019-00394-4
- May, C. (2020). Academic publishing and open access: Costs, benefits, and options for publishing research. *Politics*, 40(1), 120-135. DOI: 10.1177/0263395719858571
- Mirzaei, N. (2021). *Pathology of cultural policies in the book publication in Qazvin province from 1988 to 1998* (M.A. Thesis). Payame Noor University of Qazvin, Iran. (Persian)
- Modonesi, C., Farina, L., Licata, I., Germano, R., Zbilut, J. P., & Giuliani, A. (2008). A contemporary pathology of science. *Annali Dell'istituto Superiore di Sanita*, 44(3), 211-213.
- Mohseni, H. S. (2017). Situation analysis of higher education regarding scientific cooperation in Iran. *The Socio Cultural Strategy Journal*, 6(22), 259-281. (Persian)
- Nane, G. F., Robinson-Garcia, N., Van Schalkwyk, F.,

- & Torres-Salinas, D. (2023). COVID-19 and the scientific publishing system: Growth, open access and scientific fields. *Scientometrics*, 128(1), 345-362. DOI: 10.1007/s11192-022-04536-x
- Nasiripour, A. (2008) Pathology of scientific publications in the Seminary; Platforms & solutions. *Information and Library Journal*, 4(36), 26-49. (Persian)
- Paleari, S., Donina, D., & Meoli, M. (2015). The role of the university in twenty-first century European society. *The Journal of Technology Transfer*, 40(3), 369-379. DOI: 10.1007/s10961-014-9348-9
- Phan, T. (2018). Instructional strategies that respond to global learners' needs in massive open online courses. *Online learning*, 22(2), 95-118. DOI:10.24059/olj.v22i2.1160
- Polonen, J.2018 (). Applications of, and experiences with, the Norwegian Model in Finland. *Journal of Data and Information Science*, 3(4), 31-44. DOI: 10.2478/jdis-2018-0019
- Puehringer, S., Rath, J., & Griesebner, T. (2021). Monopolies in science publishing: A black hole for public spending. *International Journal of Information and Decision Sciences*, 24(6), 1-5.
- Rezaian, M., Tavakol, M., & Nave Ebrahim, A. (2018). Challenges of non-profit, non-governmental universities and higher education institutions. *Journal of Management and Planning In Educational Systems*, 11(2(21)), 9-26. (Persian)
- Rousseau-Hans, F., & Ollendorff, C. (2020). *Publication and open access practices of French researchers in 2019*. Consortium Couperin. Retrieved from: <https://cea.hal.science/cea-02510332/>
- Salager-Meyer, F. (2008). Scientific publishing in developing countries: Challenges for the future. *Journal of English for Academic Purposes*, 7(2), 121-132. DOI:10.1016/j.jeap.2008.03.009
- Sawari, K., & Bahmani, S. (2010 December 22). Pathology of science production in educational institutions and centers of Iran. In *National Research and Technology Management Conference*. Tehran, Iran. (Persian)
- Schneider, H., & Maleka, N. (2018). Patterns of authorship on community health workers in low-and-middle-income countries: An analysis of publications (2012-2016). *BMJ Global Health*, 3(3), e000797. DOI: 10.1136/bmjgh-2018-00079
- Sculean, A. (2020). *Open access: The future of scientific publishing*. Oral health & preventive dentistry. Retrieved from: https://boris.unibe.ch/148669/1/ohpd_2020_01_s0000.pdf
- Sharafi, M. (2021).The role of higher education centers in the production of science and knowledge [Paper presentation]. In *National conference of professional research in psychology and counseling with the teacher's perspective approach*. Minab, Iran. (Persian)
- Shimray, S. R. (2023). Perceived attitudes, perceptions and barriers towards scholarly publication: A case study of Indian researchers. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 43(2), 88-93. DOI: 10.14429/djlit.43.2.18574
- Siler, K. (2017). Future challenges and opportunities in academic publishing. *Canadian Journal of Sociology/Cahiers canadiens de sociologie*, 42(1), 83-114. DOI:10.29173/cjs28140
- Singhal, S., & Kalra, B. S. (2021). Publication ethics: Role and responsibility of authors. *Indian Journal of Gastroenterology*, 40(1), 65-71. DOI: 10.1007/s12664-020-01129-5
- Sivertsen, G. (2016). Publication-Based Funding: The Norwegian Model. In: M. Ochsner, S. Hug, H. D. Daniel (Eds.), *Research Assessment in the Humanities* (pp. 70-91). Switzerland: Springer. DOI: 10.1007/978-3-319-29016-4_7
- Sivertsen, G. (2018). The Norwegian Model in Norway. *Journal of Data and Information Science*, 3(4), 218-. DOI: 10.2478/jdis-2018-0017
- Smirnova, N. V., Lillis, T., & Hultgren, A. K. (2021). English and/or Russian medium publications? A case study exploring academic research writing in contemporary Russian academia. *Journal of English for Academic Purposes*, 53(3), 101015. DOI: 10.1016/j.jeap.2021.101015
- Sultan Mohammadi, A.(2014). *Electronic publishing infrastructure factors in Iran* [M.A. Thesis]. Allameh Tabatabaei University, Tehran. (Persian)
- Taqizadeh Kerman, N., Gholi Zadeh, R., Javidi Kalateh Jafarabadi, H. & Javidi Kalateh Jafarabadi, T. (2015). A pathological study of knowledge creation in humanities research centers. *Strategy for Culture*, 8(30), 161-188. (Persian)
- Tracz, V., & Lawrence, R. (2016). Towards an open science publishing platform. *F1000Research*, 5, 130-139. DOI: 10.12688/f1000research.7968.1
- Van de Sompel, H., Payette, S., Erickson, J., Lagoze, C., & Warner, S. (2004). Rethinking scholarly communication. *D-Lib Magazine*, 10(9), 1082-9873. DOI:10.1045/september2004-vandesompel
- Verleysen, F. T., Ghesquière, P. & Engels, T. C. E. (2014). The objectives, design and selection process of the Flemish Academic Bibliographic Database for the

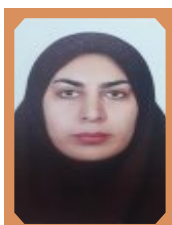
Social Sciences and Humanities (VABB-SHW). In W. Blockmans, L. Engwall, D. Weaire (Eds.), *The use and abuse of bibliometrics* (pp. 115-125). Academiae Europaea; Portland Press.

Wright, K. (2021). The case for a technology solution to the ethics crisis in academic publishing. *International Journal of Technoethics*, 12(1), 1-20. DOI: 10.4018/IJT.2021010101

Yoon, S. W., Han, H., Han, C. S. H., & Chai, D. S. (2021).

The power of ethics and standards when the scholarly system fails. *Human Resource Development Review*, 20(2), 136-142. DOI: 10.1177/15344843211006795

Zerehsaz, M. (2011). Scientific communication as an information system: The open access movement and paradigm shifts. Shamseh: Electronic publication of the Organization of Libraries, *Museums and Documents Center of Astan-e Quds-e Razavi*, 3(12-13), 1-17. (Persian)

افروز همراهی

دانش‌آموخته دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی از پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران هستند. علاقه‌مند به پژوهش و مطالعه در نظام‌های اطلاعاتی، زیست‌بوم نشر علمی، و ذخیره و بازیابی اطلاعات هستند.

رویا پورنقی

دانش‌آموخته دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات تهران هستند. ایشان در حال حاضر استادیار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران هستند. علاقه‌مند به پژوهش و مطالعه در نظام‌های اطلاعات مکانی، نشر علمی، سواد اطلاعاتی و علم‌سنجی هستند.

داریوش مطلبی

دانش‌آموخته دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات تهران هستند. ایشان در حال حاضر دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام هستند. مدیریت نشر و نشر علمی از جمله علایق پژوهشی ایشان است.